

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשס"ט, 2009
מספר השאלון: 574,057102

גאוגרפיה

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמש שאלות על חבל ארץ שלא נלמד.
עליך לענות על ארבע שאלות, לפי ההוראות בגוף השאלון.
לכל שאלה – 25 נקודות; סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
אטלס משנת 1993 ואילך: אטלס אוניברסיטאי חדש (הוצאת יבנה)
אטלס כרטא – פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי
אטלס כרטא אוניברסלי
שים לב: אין להשתמש באטלס אוניברסיטאי חדש של הוצאת יבנה, הכולל בתוכו את המילון למונחי הגיאוגרפיה.
- ד. הוראות מיוחדות:
- (1) רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו.
- (2) כדי להמחיש את תשובותיך היעזר בסרטוטים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

חבל ארץ שלא נלמד (100 נקודות)

בשאלון זה תיבדק יכולתך להתמודד עם שאלות העוסקות בחבל ארץ שלא למדת עליו. השאלון מבוסס על ניתוח מפות באטלס כללי ועל נתונים המובאים בשאלון. חבל הארץ שהשאלון עוסק בו הוא **סקנדינביה** (שבדיה, פינלנד, נורבגיה). בעמוד 6 בשאלון זה יש מפה כלכלית סכמטית של סקנדינביה.

זכור: המידע הגאוגרפי נמצא לא רק במפות החבליות והפיזיות שבאטלס, אלא גם במפות העולמיות והנושאיות (כמו אקלים, אוכלוסייה, כלכלה).

רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו (אטלס אוניברסיטאי חדש, אטלס כרטא).

עליך לענות על ארבע שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 2-5. (לכל שאלה – 25 נקודות)

ענה על שאלה 1 (**חובה**).

1. מיקום החבל ועיצובו

- א. ציין בין אילו קווי רוחב משתרע החבל. (5 נקודות)
  - ב. ציין מהו הגורם (הכוח) העיקרי שעיצב את הנוף בחבל, והסבר את הקשר של גורם זה למיקומו של החבל. (10 נקודות)
  - ג. עיין במפה הפיזית באטלס, וציין שתי צורות נוף שנוצרו על ידי הגורם (הכוח) שציינת בסעיף ב.
- הסבר השפעה אפשרית של צורת נוף אחת על הפעילות האנושית (יישוב ו/או כלכלה) בחבל. (10 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 2-5.

2. חומרי גלם ומיקום תעשיות

- א. לפניך רשימה של חומרי גלם המצויים בסקנדינביה. בחר בשניים מהם, וציין את מיקומם. (10 נקודות)
    - ברזל
    - נפט
    - עץ
  - ב. עיין במפה הסכמטית (בעמוד 6) ובמפות הכלכליות באטלס, ותאר את מיקומם של מפעלי העיבוד של חומרי הגלם שבחרת. הסבר את המיקום של מפעלי עיבוד אלה. (15 נקודות)
- /המשך בעמוד 3/

3. אקלים

א. לפניך רשימה של ארבע ערים בחבל, הנמצאות בשני אזורי אקלים שונים. חלק את הערים לשתי קבוצות, וציין באיזה אזור אקלים נמצאת כל קבוצה. שים לב: כל הערים מסומנות גם במפה הסכמטית.

- סודנקילה (פינלנד)
- הלסינקי (פינלנד)
- אוסלו (נורבגיה)
- קרסואנדו (שבדיה)

(10 נקודות)

ב. בחר בעיר אחת מכל קבוצה שהגדרת בסעיף א. עיין בנתוני האקלים של שתי הערים שבחרת, המוצגים בטבלה שלפניך. תאר שני הבדלים באקלים הערים: הבדל אחד בטמפרטורות והבדל אחד במשקעים. הבא הסבר אחד לכל הבדל (סה"כ – שני הסברים). היעזר במפות המתאימות.

(15 נקודות)

ממוצע המשקעים (מ"מ)	ממוצע הטמפרטורות (°C) יולי	ממוצע הטמפרטורות (°C) ינואר	העיר
501	14.1	- 15.1	סודנקילה
651	16.6	- 6.9	הלסינקי
763	16.4	- 4.3	אוסלו
443	12.8	- 16.0	קרסואנדו

4. תחבורה

עיין בטבלה שלפניך, שבה נתונים על מערכת התחבורה במדינות שונות בסקנדינביה, וענה על הסעיפים א-ג שאחריה. היעזר במפות המתאימות.

מדינות סקנדינביה – שטח ומבנה של מערכת התחבורה

המדינה	השטח (קמ"ר)	אורך הכבישים (ק"מ)	אורך מסילות הברזל (ק"מ)	אורך נתיבי המים הפנימיים (ק"מ)
שבדיה	450,295	424,947	11,481	2,052
נורבגיה	385,155	92,000	4,114	1,577
פינלנד	338,145	78,189	5,741	7,842

- א. מהו ההבדל העיקרי בין מערכת התחבורה של שבדיה למערכות התחבורה של נורבגיה ופינלנד? הבא הסבר אפשרי אחד להבדל זה. (9 נקודות)
- ב. מהו ההבדל העיקרי בין מערכת התחבורה של פינלנד למערכת התחבורה של נורבגיה? הבא הסבר אפשרי אחד להבדל זה. (9 נקודות)
- ג. בשנת 2000 נפתח נתיב תחבורה יבשתי בין שבדיה לדנמרק. הסבר השפעה אפשרית אחת של הנתיב היבשתי לאירופה על מדינות החבל. (7 נקודות)

5. אוכלוסייה – שבדיה

- א. בעמוד הבא מוצגות פירמידות גילים של שבדיה לשנים 1995, 2025, 2050. עיין בפירמידות הגילים, ותאר על פיהן שני שינויים צפויים באוכלוסיית שבדיה. (9 נקודות)
- ב. עיין בטבלה שלפניך שבה נתונים על אחוז המהגרים הזרים בשבדיה, ותאר את המגמה המתוארת בנתונים אלה. (9 נקודות)

אחוז המהגרים הזרים מקרב האוכלוסייה בשבדיה (1960-2008)

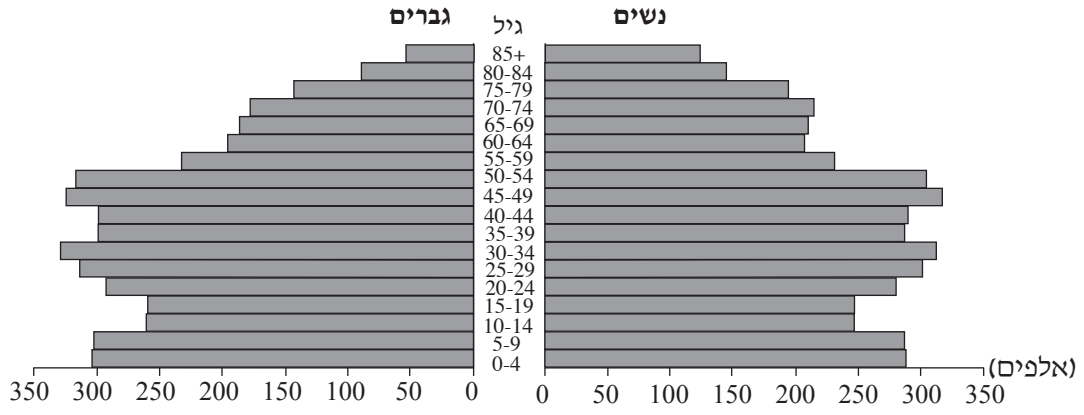
השנה	1960	1970	1980	1990	2000	2008
האחוז	4.0	6.7	7.5	9.2	11.3	13.8

- ג. הסבר שתי בעיות שעלולות להיווצר מהשינויים הצפויים באוכלוסיית שבדיה (בהנחה שהמגמות שתיארת בסעיפים א-ב יימשכו). (7 נקודות)

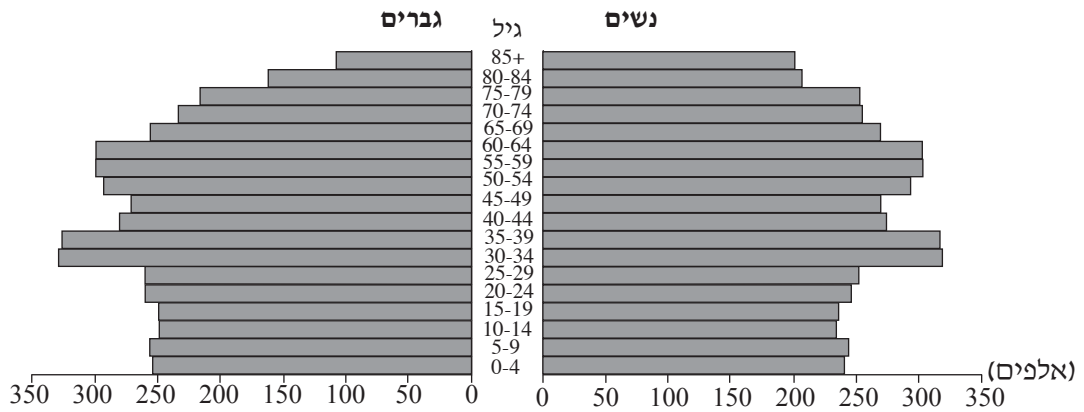
/המשך בעמוד 5/

פירמידות גילים של אוכלוסיית שבדיה

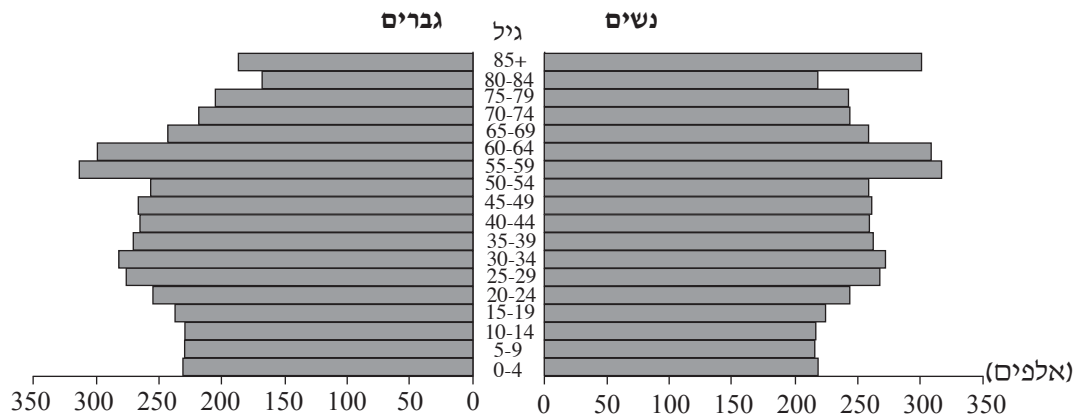
1995

2025 (תחזית)

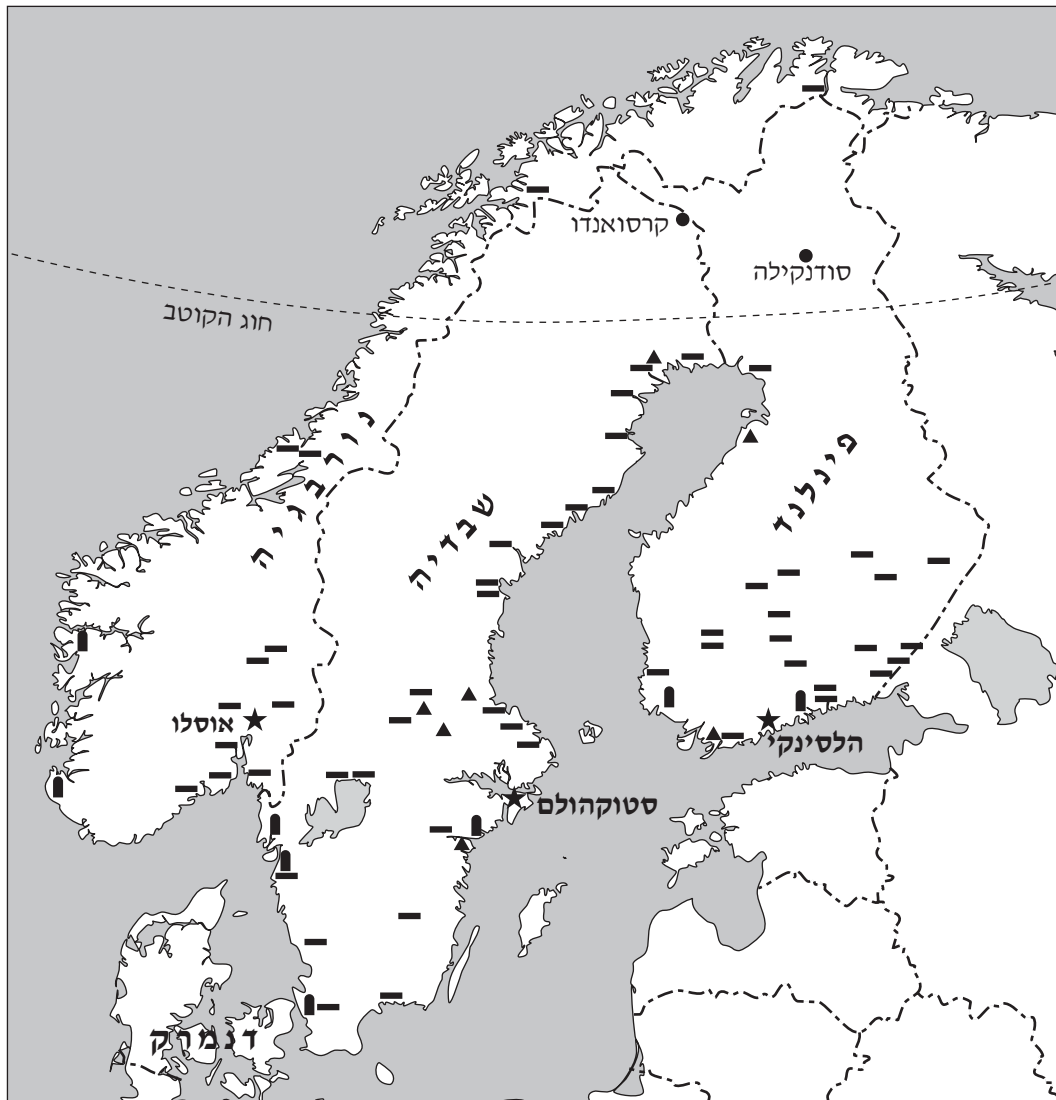

2050 (תחזית)

/המשך בעמוד 6/

מפה כלכלית סכמטית של סקנדינביה

מקרא

- עיר
- ★ עיר בירה
- מפעל לעיבוד עץ
- ▲ מפעלי ברזל, פלדה ומוצריהם
- בית זיקוק

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך